

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspeševanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje in izdaja *Anton Štrekelj*, državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.

Štev. 5.

V Gorici, dne 2. marca 1906.

Pečaj H.

Kmetje pomagajmo si sami!

Naš kmet se vedno toži o slabih časih. Ne bomo trdili, da se mu godi ravno dobro, ne kmetijstvo ne prinaša v današnjih razmerah Bog vé kakšnih dobičkov, toda tudi naš kmet bi še lahko izhajal, če bi si znal pomagati. Večina naših kmetov pa živi v en dan in si misli: naj traja, dokler more, pa se ne gane, da bi se odvrnila preteča nevarnost. Pri takem kmetu mora iti slabo!

Ko obiščem na svojih potovanjih tega ali onega kmeta ter mu svetujem, naj popravi na svojem posestvu hlev, gnojišče, klet itd., pa dobim čestokrat odgovor: vlada in dežela bi morala pomagati v take namene. Res je, da podpirajo vlada in nekatere dežele tu pa tam zboljšanje raznih kmetijskih pripomočkov, toda to delajo le v ta namen, da sprevidijo kmetovalci koristi takih poboljškov, toraj v namen, da se zlomi kmetovo staroverstvo; ta oblastva pa niso dolžna, da ti sezidajo hlev, popravijo klet, napravijo vinograd, nabavijo orodje itd. Kam bi prišli s tem! Če podpira vlada tebe, morala bi podpirati tudi tvojega soseda, pomagati bi morala vsem, ker imamo pri nas vsi enake pravice. Dokler se boš zanašal, kmet, na tujo pomoč in se sam ne ganeš, do tedaj ni misliti, da se rešiš križev in težav, ki te davijo v gospodarstvu.

Kako si pomagajmo? Pred vsem skušajmo zboljšati svoje gospodarstvo. Kar čez noč seveda ne bomo mogli popraviti, kar smo zanemarili v dolgih letih. Čim dlje časa pa držimo roke križem, tem težje bo naše delo, tem dlje bomo morali tudi čakati, da se stvari zboljšajo.

Nočemo tukaj pojasnjevati, kaj zboljšajmo v svojem gospodarstvu. Kdor pridno čita naš list in drugo kmetijsko časopisje, bo znal, kaj mu je početi. Onemu, ki ga niti ne odpre, je tudi brezpotrebno vsako pojasnilo. Če hočemo toraj kaj svetovati, svetujemo edino, čitajte kmetijsko časopisje, in kar se vam zdi v njem primernega uporabiti na svojem posestvu. Predno lista ne preberete, ne denite ga na stran. Pomniti je, da se nam naše slabo stanje toliko časa ne popravi, dokler ne spoznamo, da sta veda in znanje tudi v kmetijstvu dandanes neobhodno potrebna.

Drugo, kar moramo tu priporočati je, naj se kmetje enkrat združimo. Vsi stanovi se dandanes vežejo, edino kmet tava sam zase. Zato pa tudi nič ne ukaže, vse ga prezira, vse zapostavlja. In vendar mora prenašati kmet največje žrtve. Vsakega vaškega potepuha vzdrževati moramo danes potom zemljiškega davka. Potem se ne smemo niti čuditi, da imamo v nekaterih naših občinah po 380 odstotkov naklad. Kako naj kmet izhaja pod tem bremenom. Več znašajo sami davki, nego v posestni poli vpisan čisti dohodek zemljišča. Če bi se mi kmetje združili in rekli: do tu in ne dalje, bi se gotovo ne nalagalo vse le na naše rame. Žal pa, da smo kmetje preveč samoglavni in sebični. Vse delamo le zase, vse znamo le sami. Razcepljenost in medsebojni boj, to je že naše staro slovansko prokletstvo. Sloge, skupnega delovanja in požrtvovalnosti manjka pri nas. To je hudo, ki razjeda naše družabno življenje in šibi naše gospodarsko stanje!

Kmetje! Združimo se toraj, kajti le v združenih močeh si priborimo v občini, v deželi in v državi ono stališče ki nam pritiče. V vsaki občini napravi naj se kmetijsko društvo, v katerem se kmetovalci vežejo, vsa ta društva pa naj se spojijo v deželno društvo, katero bo v stiki z drugimi podobnimi društvi v državi. Goriško kmetijsko društvo, ki se je ustanovilo lansko leto, daje kmetovalcem naše dežele v vsaki občini priliko, da se združijo. Samo 20 udov je treba v občini, pa se lahko napravi podružnica, kateri ni potreba da si priskrbuje posebna pravila in nema tudi drugih neprilik. Vsaka podružnica ima svoje shajališče, kjer se kmetovalci med sabo razgovarjajo in poučujejo. V nobeni občini na Goriškem ne bi smela manjkati podružnica! Tam kjer je še ni, kaže, da se niso kmetovalci še zavedli svojega stanu in kaže, da si nočejo pomagati sami. Št.

Vinogradniki, napravite si trtne potaknjence!

Če hočemo imeti enakomeren vinograd, ki bo kmalu poln sladkega grozdja, zasajajmo ga že s cepljenimi trtami. Kako si lahko pridelamo cepljenke s pomočjo zimskega cepljenja, opisali smo lansko leto. Za navadnega kmetovalca, ki potrebuje samo nekoliko cepljenk, je zimsko cepljenje nekoliko nadležno, zato priporočamo temu, da si priskrbi potrebne cepljenke s pomočjo potaknjencev, ki se v drugem letu v zeleno požlahtnijo ter presadé potem na stalno mesto.

O pridelovanju cepljenk s pomočjo potaknjencev pisal je urednik tega tista že pred 6 leti. Od takrat se je ta način pridelovanja cepljenk precej razširil, toda še vedno premalo. Vsak vinogradnik moral bi si na primernem zemljišču potakniti nekoliko kratkega trtnega rožja, ki ga potem v zeleno pocepi. Če se mu cepljenje eno ali drugo leto ne sponese, ni taka škoda, kakor če pokvari trto v vinogradu.

Pod. 19.
Cepljeni trtni
potaknjenc.

V ta namen odbrati je primerno zemljišče. Zemlja ne sme biti pretežka in premrzla, bolj peščena in lapornata je boljša. Če je zemljišče preveč na vetru, napravi nam ta za časa cepljenja lahko izdatno škodo. Najbolj je paziti pa na to, da ni v bližini nobenega drevesa, ki bi kralo trti svetlobo, gorkoto in redilne snovi. Kjer raste drevje, tam ne bo rastle trta. Seveda je tudi dobro, da ni zemlja, kjer hočemo napraviti trtnico, prevlažna ali presuha. Proti prvemu pomagamo si lahko z jarki, proti drugemu pa z globokim kopanjem. Tudi ne kaže napraviti trtnice predaleč od doma, ker je treba v nji večkrat kako majhno delo. Če pogledamo večkrat v trtnico, lažje zapazimo, kje je treba

kaj popraviti. V bližini doma niso trte tudi tatovom tako razpoložene.

Prostor, kamor hočemo zasaditi potaknjence, treba je prej prekopati in poravnati. V suhi zemlji kopa naj se okoli 40 do 50 cm globoko (na kolena), v bolj vlažni zemlji pa zadostuje globočina 30 do 40 cm. Lahko se celi prostor tudi globoko

rastli so predlanskem, ko je bila velikanska suša, potaknjenci jako dobro.

Med letom je treba trtnico včasih opleti. Pri tem naj se ne gre pregloboko z motiko, da se ne pokvarijo trtne korenine. Jako dobro dé, če polijemo po trtnici meseca junija ali julija v deževnem vremenu nekoliko stanjšane gnojnice ali straniščnice. Tudi soliter pomaga.

Če rabiš naslednjo jesen ali zimo okoreninčenih trt, lahko izkoplješ nekoliko potaknjencev, katerim pustiš pokončno mladiko. Vse druge trte pa, ki jih pustiš v trtnici, obreži na eno oko. Iz tega očesa požene ti naslednjo pomlad krepka mladika, katero precepi približno 15 do 20 cm nad zemljo. Če požene na trti več mladik, oberi jih dokler so še mlade, a pusti samo eno, ki je obrnjena navpično. Na kaj je paziti pri zelenem cepljenju, kedaj in kako se to vrši, opisali smo že lani. Zeleno cepljenje v trtnici, kjer ni treba tako natanko paziti, gré jako hitro izpod rok in uren cepljar pocepi lahko 600 do 800 trt v enem dnevu. Nič ne dé, če ta ali oni cepič pogreši. Pa se bo sosednja trta boljše razvila. Kadar cepimo, cepiti je vsako trtno vrsto posebe in ne vse pomešati.

Da veter mladik, ki se razvijejo, ne polomi, zabosti je poleg trt nekoliko vejevja, bodisi takega, kakoršnega rabimo za grah ali pa količe, ob katere je pa trte potem privezati. Da je treba poganke na podlagi večkrat obirati ter škropiti proti peronospori, o tem ni treba menda praviti. Posebno s škropljenjem naj se ne varči, če hočemo imeti krepke cepljenke. Tudi žveplati je treba enrat ali dvakrat.

V jeseni drugega leta dobimo lahko iz vsake kratke kolči cepljeno trto, kakoršno kaže pod. 19. Te trte se v jeseni izkopajo iz trtnice ter presade na stalno mesto. Kedar jih sadimo, pogreznemo jih lahko nekoliko bolj globoko v zemljo, nego so rastle prej. Tam, kjer mislimo v vinogradu zemljati (nasipati zemlje), zasaditi moramo pa trto bolj plitvo. Če so bile trte lepe, imele bodo koj prvo leto nekoliko grozdičev.

Vinogradniki! Sedaj je čas, da si zasadite potaknjence. Ne odlašajte tega dela, marveč začnite koj! Vsakdo ime primerno zemljo in divjih kolči tudi ne manjka pri nas. Na delo toraj!

Sedem medlih in sedem rejenih krav.

Kdo se ne spominja iz svetopisemske zgodovine na sanje egiptovskega kralja Faraona o sedmih debelih in sedmih medlih kravah? V 41. odstavku prve Mojzesove knjige se glasi: „Zdelo se mu je, kakor bi stal ob reki. Iž nje se je prikazalo sedem lepih in jako rejenih krav. In prišlo je iz reke sedem drugih, grdih in medlih, in požrle so krave, ki so bile lepe in debele. In poznalo se jim je, da se niso nasitile. Ostale so lačne in slabotne kakor poprej“. Te so bile kraljeve sanje in Jožefa je bilo treba, da jih je raztolmačil. Kar pa poroča pisec tega članka iz sv. pisma, je tudi pri nas resnica, ki se lahko s številkami iz uradnih podatkov dokaže. Potreba je samo nekoliko razuma, da uporabi to čudno prikazen tudi kmet v svojo korist.

Na večem posestvu, ki ga vodi mesto lastnika oskrbnik, gospodarilo se je v teku 14 let na dva različna načina, ki sta si bila v nekaterih rečeh, popolnoma nasprotna. To nasprotstvo pokazalo se je osobito pri živinoreji in v od tega odvisnem mlekarstvu. Posestvo je vstanu, ker se nahaja blizu tvorniškega mesta, prodajati s koristjo mleko in njegove pridelke. Tudi zamore radi svojih, četudi ne najboljših, pa vendar razsežnih travnikov srednje dobrote in radi prostornih hlevov prerediti precejšnje število živine. Razumljivo je bilo, da je posvetil oskrbnik prve sedemletne gospodarstvene dobe svojo pozornost na to, da je pomnožil izvrstno govedo, posebno izborno mlečno živino. To stremljenje je podpiral tudi lastnik, ki ga je veselilo, ko so došla poročila, kako se je pomnožilo število krav in povečal dohodek za mleko. Po sedmem letu svojege trudapolnega, marljivega delovanja zamogel je oskrbnik s ponosom pokazati, da je vstvaril s spremembo v kolobarjenju na polju in z boljšo oskrbo travnikov predpogoje za rejo velikega števila goveda. Kdor pozna kmetijstvo, njemu se bo neverjetno zdelo, da se je zamoglo prerediti na posestvu 28 hektarjev travnikov in 56 hektarjev njiv okoli 60 krav in 35 glav mlade živine, ako se ne bi izvedenci izrazili, da je gospodarstvo jako skrbno. Posebno se je pripoznalo, da ustreza število goveda popolnoma danim razmeram. Tudi višji nadzornik posestva izrazil je večkrat svoje zadovoljstvo glede množine mleka, ki se je dobilo v gornjih

razmerah. In v resnici tudi lastnik ni odrekel pripoznanja, ko je izvedel, da se je dosegla za mleko, poleg onega, kar se je porabilo doma, velika svota. Račun zadnjega leta prve gospodarstvene dobe je pokazal: za mleko in mlečne izdelke 9953 K. Knjiga o stanju živine v tem letu pa se glasi: 59 molznih krav. Seveda je odšteti od mleka v računu stroške za „dokup močnih krmil“ v znesku 3180 K. Za mleko ostaja toraj prav za prav razun drugih obratnih stroškov 9953 K manj 3180 K, to je 6773 K.

Sedaj je nastopil v gospodarstvu preobrat. Novemu oskrbniku se je zdelo razmerje med številom živine in med množino klaje nepravdo, kar je popolnoma opravičeno, ako se nahaja pod točko „dokup močnih krmil“ tako velika svota, kakor zgoraj povedano. Začel je toraj krčiti število živine. To ni bilo lahko delo, kajti nadzorništvo ni temu načrtu zaupalo in mislilo je, da hoče novi oskrbnik s prodajo živine samo zvečati letni čisti dohodek. Vendar je zmanjšal oskrbnik število krav koj prvo leto od 59 na 47. Kakšen je bil uspeh? Dohodek mlekarstva se je glasil: 9650 K. Točka „dokup močnih krmil“ pa se je zmanjšala od 3180 K na 256 K. Pravi čisti dohodek mlekarstva znašal je toraj to leto 9394 K, to je za 2521 K več, nego prošlo leto. Naslednje leto bilo je 42 krav, ki so dale 11.425 K mlečnega dohodka a prouzročale 732 K za krmila. To pomeni zopet pomnožitev dohodka v mlekarstvu, namreč za 1329 K več nego prejšnje leto in za 3850 K več nego takrat, ko je bilo v hlevu 59 krav.

Naslednje leto, od katerega dalje ostajajo število živine, skupiček za mleko in dokup krmil jednaki, pokazalo se je pri 40 kravah 12.444 K dohodka na mleku s 633 K izdatkov za krmila. To je toraj za 1118 K veči dohodek nego prejšnje leto ali 5108 K več nego zadnje leto prve gospodarstvene dobe. Ta svota je samo za 1665 K manjša nego dvakratna, četudi se je število krav za 19 glav (za eno tretjino) zmanjšalo.

Kaj je toraj delalo teh 19 krav? Žrle so klajo brez koristi, oškodovale so mlekarstvo vsako leto za 5108 K, požrle so toraj gospodarju vsak dan 14 K. „In prišlo je iz reke sedem drugih, grdih in medlih, in požrle so krave, ki so bile lepe in debele. In poznalo se jim je, da se niso nasitile. Ostale so lačne in slabotne kakor poprej“.

Ako vprašamo za uzroke te čudne prikazni, opomniti se mora najprej, da se niti živina ni zboljšala niti mleko podražilo. Res je, da je skrbela pridna mlekarica, da se je mlekarstvo povzdignilo, pravi uzrok, da se je množina mleka povečala, leži brezdvomno pa v pravem razmerju doma pridelane klaje s stanjem molzne živine. Čim bolj se je število tega krčilo, tem boljše se je ostali del hranil in tem več mleka je dajal. Tudi se je natanko zapisovala množina mleka, ter pazilo se je na to, da so se izločile krave, ki so dajale manj kakor 4 litre mleka na dan. Seveda se ni pri tem uporabljal oni slab sistem, ki ga uporabljajo na mnogih mlekarskih posestvih v škodo živinoreje in morebiti tudi ne v korist blagajne, s tem da so se krave izmolzile in dale mesarju. Razun z mlekarstvom pečalo se je na posestvu kakor prej tudi sedaj s vzgojo živine.

H koncu bodi še omenjeno, da se ni zmanjšala s številom govedi obenem tudi množina gnoja in s tem, se tudi ni poslabšal svet na posestvu. Med tem ko so se v prvi dobi gospodarstva krmila in gnojila dokupovala, izostalo je kupovanje gnojil v drugi dobi popolnoma. Prvi oskrbnik vpeljal je namreč to navado, da se je slama prodala in je uporabljal za steljo žagovino, ki jo je dobil brezplačno. To je na prvi pogled bolj racijonelno gospodarstvo. Skušnja pa je pokazala nekaj drugega. Gnoj iz žagovine je sicer za mokre travnike dober, v obče pa ostane tak gnoj samo kot pripomoček v sili, ki ne more ne v množini ne v dobroti niti približno nadomestiti gnoja s slamo.

Da izpolni hlev ti tvojo željo,
Krmí dobro in ne varči s steljo;
S tem ti krava mnogo mleka dá,
Gnojen travnik dá pa več sená.

F. St.

Rako ravnati s sadnim drevjem, ki so ga poškodovali zajci ali pa toča.

Zajci proužročujejo dostikrat v zimskem času prav veliko škodo na sadnem drevju s tem, da mu lubad oglodajo. To storiijo posebno na deblih mlajšega drevja, pa tudi na vejah nizkega, toraj pritlikovega ali v obče nizkodebelnega drevja posebno tam, kjer zapade v zimskem času sneg na debelo. Tako poškodovano sadno drevje se rado posuši, če se mu ne pomaga. Do zdaj svetovalo se je vedno, takemu drevju po zajcu proužročene rane prav gladko obrezati ter jih s kakim mazilom zamazati. Takega postopanja strokovnjaki v novejšem času pa ne odobrujejo več. Svetuje se namreč, rane kar nič ne obrezati, ampak neobrezane zamazati s primernim mazilom. Tako najprimernejše mazilo je pač mrzlo tekoča cepilna smola, ki se napravi tako, kakor je bilo v 3. št. tega lista popisano. Prav dobro mazilo je pa tudi ono, ki se napravi iz enakih delov kravjega blata ter ilovice, kateremu se primeša še nekoliko telečje dlake ali pa ovsenih plev. Strokovnjak v časniku „Fricks Rundschau“ z dné 20. febr. t. l. piše sledeče: Ravnanje z ranami, ki jih je proužročil zajec. 1. Ran ne reži, kajti z obrezovanjem se rane le še večajo. Ravno tanjka lubadna lakna, katerim je zajčji zob prizanesel, so važna, da se rana zaraste. 2. Rane pač pa zamaži z mazilom obstoječim iz dobre ilovice in kravjeka. Mešanica obstoji naj iz enakih delov ilovice in kravjeka ter naj se prav dobro zmeša, da bo podobna prav gostemu močniku. Ako se primeša mazilu še telečja dlaka, oprime se ran prav dobro in ni treba nikake obveze. 3. Poškodovanemu ter tako namazanemu dvevesu pa še dobro zagnoji, kajti obilna hrana proužroči, da se rane hitro zacelijo, če pa te pomanjkuje, se rane zasuše. Tako „Fricks Rundschau“. Da se na sadnem drevju nastale rane, brez obrezovanja, toraj s samim mazanjem res hitrejše in boljše zacelijo, uči v kmetijski šoli na Grmu tale slučaj: Leta 1904. nam je toča strašno razbila sadno drevje v drevesnici in tudi drugod. Več mladik in tudi vejic je kar odbila ter proužročila po deblih in vejah take rane, kakor bi mu jih zamogel kdo le s kladivom ali pa z metanjem kamenja napraviti. Veči del.

raztrganega lubada se je takoj gladko obrezal ter zamazal. Velik del drevja ostal je pa neobrezan in tudi nezamazan in danes po preteku enega leta, so rane na neobrezanem drevju veliko bolj zaceljene, kakor pa na obrezanem, dasi niti zamazane niso bile. Ako bi se še zamazale, se bi seveda gotovo še mnogo bolj zarastle.

R. Dolénc.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Kako se določa alkohol v vinu z ebullioskopom? Največ vredna snov v vinu je alkohol, ki mu daje moč in opojno lastnost. Po množini alkohola se tudi vino navadno plačuje. Za vinske kupce in za krčmarje je torej velike vrednosti, če morejo izvedeti, koliko alkohola je v vinu. Na najbolj priprost način določijo to s pomočjo priprave, ki jo vidiš v podobi in se imenuje ebullioskop. Ker vre alkohol pri manjši toploti nego voda pomešana z alkoholom, zato se določi množina alkohola na podlagi toplote, pri kateri vino vre.

Kedar rabimo to pripravo nalijemo v spodnjo posodo do gornjega znamenja, ki se nahaja približno v sredini, deževnice ali še boljše destilirane vode. Nato pričvrstimo posodi gornji del priprave in nalijemo v cilindrično posodo mrzle navadne vode. Pod dimnik postavimo nato lampico s špiritom za kuhanje in prižgemo. Voda se v kolobarju nad zubljem segreje in začne za nekoliko časa vreti. V toploti se živo srebro v toplomerju ob lestvici raztegne in tam kjer se živo srebro vstavi, postaviti je ničlo na ti lestvici, ki se lahko premika gor pa dol. To pomeni da nima voda nič alkohola. Če denemo drugič v spodnjo posodo mesto vode vino, vrelo bode pri manjši gorkoti in črtica na lestvici pokaže koliko gradov ali odstotkov alkohola je v vinu. Vsaj vsakih 6

Pod. 20. Ebullioskop, priprava za določevanje alkohola v vinu.

ur treba je preskuševati ebullioskop vnovič z vodo in lestvico, če treba, popraviti. To se dela radi tega, ker se zračni tlak vedno menja in pri različnem tlaku vré voda in vino pri drugi gorkoti.

Pri naših posestnikih sem videl večkrat vinsko tehtnico, to je steklena priprava, ki se vtakne v vino. Taka tehtnica ne kaže nikdar prav, ker ima vino jako različne množine ekstrakta. Kdor kupi to tehtnico, zavrže denar. Kdor hoče toraj na priprost in hiter način izvedeti moč vina, kupi naj ebullioskop, ki stane sicer okoli 70 K, toda je vedno zanesljiv. Posebno krčmarji in vinski kupci ne bi smeli biti brez te priprave.

Pridelovanje čebule. — Pri nas se prideluje le malo, skoraj nič te rastline. Vse moramo kupiti iz Italije. Posebno naši Lahi bi se prav lahko izkoristili s to rastlino, žal pa, da ni prišel med nje oni duh po kmetijskem napredku, ki veje v ljudstvu drugod. Še vedno se bavi naš laški kmet skoro izključno s pridelovanjem žita in turšice. Pa tudi drugod vspeva čebula izborna. Celo na Krasu sem videl čebuline glave, ki so tehtale nad $\frac{1}{4}$ kg. Poprimimo se toraj pridelovanja te začimbne rastline, brez katere ne more izhajati nobena kuharica.

Čebula vspeva najboljše v gorkem, rahlem bolj lahkem svetu, ki se je gnojil prejšnje leto. Če je zemlja jako težka, primešati ji je nekoliko cestnega prahu, peska ali vapna. Dobro je, če zemljo, kjer hočemo pridelati čebulo, že v jeseni prekopamo ali preorjemo. Čebulo sejati je koncem februarja ali začetkom marca, bodisi v vrste ali raztrešeno. Seme je z grabljami nekoliko zagrebsti in zemljo nato z deskami potolči. Ko so rastline skalile zredčiti je čebulice na 10 do 15 cm. Še prej dobimo čebulo, če sejemo seme mesto na prosto, v zimske gredice (pod steklo) in ko so napravile rastlinice tu 3 listke, jih presadimo na prosto.

Posebno se priporoča tudi dvoletno pridelovanje čebule. V ta namen poseje se seme meseca julija ali avgusta prav gosto na gredico, v zemljo, ki ni močno gnojena. Tu se razvijejo prvo leto le drobne čebulice. Te čebulice je treba pred zimo pobrati in shraniti v gorkem in suhem prostoru, kjer ne čutijo ne mraza, niti ne gnijejo. Naslednjo pomlad posadé se te čebulice v primerno pripravljeno zemljo. Že poleti se ta čebula lahko rabi. Da je treba zemljo okoli čebule tu pa tam

opleti, tega ni treba menja praviti. Čebulo je pobrati iz zemlje, ko je listje porumenelo, in ob suhem vremenu. Dobro je, če vpletemo čebulo v kito ter jo na zračnem kraju obesimo, da se boljše posuši.

Kako se pomnožujejo smokve? Smokva je v naših krajih eno izmed najžlahtnejših sadnih dreves. V nobenem vrtu ne bi smela manjkati smokva. Res se ne dá smokvin sad tako lahko prodati, kakor drugo sadje in sicer zato, ker se ne more izvažati v veče daljave, vendar pa daje nam jako okusno in tečno hrano. Smokva se pomnožuje navadno z izrastki, kakoršnih se dobi okoli debela vse polno. Ti izrastki morajo biti pa dobro okoreničeni, če hočemo, da se bodo gotovo prijeli. Drug način pomnoževanja je z enoletnimi mladikami, ki se potaknejo, ko so deloma ozelenele, v zemljo. Tem mladikam treba je na spodnjem koncu za kakih 10 *cm* na dolgo gornji lubad olupiti, kar je zelenega, se mora pa pustiti na veji. Če hočemo smokvo pošlahtniti, je najboljši način cepljenja v oko. Tudi cepljenje v piščalo se dá uporabiti.

Ko odrabiš vinsko posodo, ne zavalijo kar v kak kot ali na dež, marveč najprej jo operi a potem odcedi. Ko ni več posoda mokra, deni jo na svoje mesto ter zapuhaj z žveplenim dimom. To kajenje ponavljaj potem večkrat. Če ne rabiš žvepla, moraš sod dobro posušiti, ker ga prime v nasprotnem slučaju plesen. Najboljše ga je sušiti pod kako lopo, toraj ne na solncu. Pazi toraj na vinsko posodo, da se ti ne bo treba prihodnje leto kesati.

POROČILA.

Visoko odlikovanje. — Našemu v občje priljubljenemu c. kr. dvornemu svetniku visokorodnemu gospodu Henr. grofu Attems podelilo je Nj. Veličanstvo Leopoldov red.

Smrt uzornega kmetovalca. — V Velikih Žabljah umrl je prošlo soboto uzoren kmetovalec in veleposestnik gospod

Andrej Paljk, p. d. Fišter, ki je doživel 79 let. Le redko kje najdemo v ti starosti, tako naprednega moža, kakor je bil pok. Dreja. On je bil v Žabljah prvi, ki si je napravil uzoren hlev in tudi se nahaja med prvimi, ki je pričel svoj vinski pridelek pravilno kuhati. Bil je ud Gor. kmet. društva, Gor. vin. društva, Vin. in sad. društva v Žabljah itd. Čast njegovemu spominu!

Kmetijski shodi. — Prihodnjo nedeljo, dné 4. marca po blagoslovu bo kmetijski shod v Sv. Križu na Vipavskem in v Rihenbergu, drugo nedeljo, dné 11. marca pa v Neblem na Križadi in v Šempasu. V Sv. Križu se vstanovi po shodu podružnica Gor. kmetijskega društva.

Kmetijski shod v Kanalu, ki se je vršil dné 18. februarja vspel je v popolno zadovoljnost. Dvorana gosp. župana Križniča, ki jo je v ta namen radovoljno prepustil, bila je polna. Gosp. predsednik „Gor. kmet. društva“, katero je shod sklicalo, povedal je namen shoda. Nato je izvajal gosp. E. Klavžar v poljudnem govoru, kako je bilo enkrat na Kanalskem, ko ni bilo še nikoder železnic, kako je sedaj in kaj bo v prihodnje. Ker ne bo treba od sedaj več „furmanov“, treba bo, da se poprimejo Kanalci bolj kmetijstva, ker bodo svoje pridelke, ko bo tekla nova železnica, mnogo lažej spečali v denar. Osobito je priporočal, naj se lotijo Kanalci sadjarstva. Ker pride z novo železnico na Kanalsko tudi mnogo tujcev, priporočal je, naj se prijazno sprejemajo, ker puščajo taki ljudje mnogo denarja za sabo. Gosp. M. Zega sprožil je misel, naj bi se priredila prihodnjo jesen, ako bo letina ugodna, v Kanalu okrajna sadna razstava, kakoršne so se priredile drugod. S tako razstavo bi videl kmet, katero sadje naj se množi a ž njo privabilo bi se v deželo tudi mnogo kupcev. Kmetijski potov. učitelj Štrekelj povedal je, kakšno važnost ima za Kanalsko živinoreja, zakaj stoji ta tod še na nizki skopinji in kako bi se lahko zboljšala. Gosp. Kocjančič govoril je o „Goriškem kmet. društvu“, na kar je pojasnil pot. učitelj še nekoliko, kako se družijo kmetje drugod in kako na Kanalskem. Ko je spregovoril g. Klavžar še par besed o vinogradništvu in si poželed, da bi se še enkrat po volji napil cividina, sklenil je g. predsednik shod. Kmetovalci sledili so jako pazljivo vsem izvajanjam, upa se toraj, da je dosegel shod v polni meri svoj namen.

Razdeljevanje mrjascev. — Vlada je dovolila v namen, da se prešičjereja na Goriškem povspeši precejšnjo podporo za nakup mrjascev. Te mrjasce nakupi c. kr. kmet. društvo v Gorici in sicer treh plemen jorkširskega, berkširskega in largebloškega. Kdor hoče dobiti takega plemenjaka, zavezati se mora da ga ne prepusti h skoku predno bo star 12 mesecev, da ga bo pripuščal najmanj 2 leti in sicer ne večkrat nego po 2 krat na dan ter, da ne bo tirjal od skoka več, nego 50 v plačila. Vsakdo bo moral plačati, ko prejme mrjasca 15 kron varščine, kateri denar se mu povrne, ko dokaže, da je rabil mrjasca nad 2 leti. V slučaju, da postane pa mrjasec za pleme nesposoben prej, nego poteče gornja doba in ni to zakrivil redilec, povrne se mu za vsako dopolnjeno leto, začenši od dobe prvega skoka, 5 kron.

Kdor hoče dobiti mrjasca vloži naj prošnjo pri c. kr. kmetijskem društvu v Gorici, Goriškem kmet. društvu ali pri g. vodju kmet. šole V. Dominku do 15. marca t. l.

Sadjarji na Tolminskem pozor! Te dni izkopavamo v društveni drevesnici sadna drevesca. Lepa so in močna, bujne rasti in sicer sledečih žlahtnih vrst: zlata zimska parmena, ananas, slavonski srček.

Ljubi sadjarji! Pripravite tudi vi jame, kole in prihitite dan razdelitve po lepa drevesca in vsadite jih po mojih navodilih, kakor sem vas že večkrat učil, vam in vašim potomcem v korist in v ponos. Vsakdo ima še kateri prostor in kotiček, kamor se lahko vsadi lep jablan. Robidovje, trnje in kamenje počedite in na iste prostore sadite plodonosna drevesa.

Sadite sadno drevje, kajti železnica je tu in sadje se bode lahko prodajalo za lep denar, katerega tako krvavo potrebujemo.

Precepljajte malovredna drevesa z žlahtnimi cepiči, katere dobite v drevesnici brezplačno.

Dan razdelitve se o pravem času še naznani.

Tolmin, dné 24 februarja 1906.

Za Sadjarsko društvo

Andrej Vrtovec.

Podružnica „Gor. kmet. društva“ na Gradišču imela je prošlo nedeljo svoj občni zbor, pri katerem je izvolila: preds. gosp. učitelj Jakob Rojic, tajnikom gosp. Ivan Kobal, posetnik; blagajnikom gosp. Ivan Kerševan, pos.

„Kmetijska družba za Trst in okolice“ naznanja svojim udom in tistim kmetovalcem, ki so se vpisali za dobavo ameriških trt v družbeni pisarni, da se te dobé vsak dan (izvzemši nedelje in praznike) v stari namestništveni hiši, via Caserma št. 7. Cena korenjakom je 14 kron za tisoč kosov, kolčem pa 6 kron za tisoč. Manj premožni kmetovalci, ki dokažejo, da ne morejo plačati, dobè par sto komadov brezplačno. Kedar in po kaki ceni bo dobiti cepljenke, naznanilo se bo pozneje.

Znižana cena za prevažanje umetnih gnojil po avstrijskih železnicah dovolila se je tudi letos. Do 5000 *kg* se računi za to blago vožnja namesto po II. razredu, po nižjem razredu A, za vsaj 5000 *kg* namesto po razredu A, po razredu B, za vsaj 1 vagon (100 *q*) se popušča 15% razreda C, ozir. specialne tarife 3. Da se zadobi to ugodnišo ceno, označiti je na voznem listu: „za uporabo v Avstriji kot gnojilo“.

Škrbinski udje „Gor. kmet. društva“ naročijo si lahko vitrijol in žveplo dne 11. marca t. l. od 1 do 2 ur pop. v Bral. društvu „Narodni dom“.

Zakon proti ponarejanju vina. — V kratkem se predloži državnemu zboru zakon proti ponarejanju vina. Prihodnjič spregovorimo o načrtu nekoliko bolj natanko. Mi se za naše razmere s tem načrtom popolnoma strinjamo, ker zabranjuje popolnoma vsako podelanje vina in naj ima to fakšno ime kakor hoče. Tudi petijot se ne bo smel po novem zakonu več napravljati. Našega vinogradnika ne zadene ta prepoved skoraj nič, ker si lahko nasadi tudi take trte, ki dajo mnogo bolj šibkega vina. Edino žonta ali škevec bo še dovoljena. Glavni boj se bije sedaj za to, ali se sme dodati vinu sladkor ali ne. Štajerci, ki imajo navado dodajati moštu sladkor, so za dodatek, mi Primorci pa morámo biti le za prepoved, ker ni pri nas, ako količkaj pravilno kletarimo, potreben noben dodatek. Kdor ima šibko vino, cepi naj bolj žlahtne trte, pa ni treba vinu „pomagati“.

Na novo priglašeni udje Goriškega kmetijskega društva.

Štrukelj Štefan, pos. Sv. Mihel pri Šempasu	Mišigoj Anton, Višnjevik
Rijavic France, pos. Sv. Mihel pri Šempasu	Kristančič Anton, Gradno
Pipan Jožef, pos. Kobljaglava	Erzetič Anton, .
Marinič France, župnik Kojsko	Pečenko Anton, pos. trg. Brje pri Rihembergu
Marinič Miha, pos. Brestje 31 pri Kojskem	Katnig Ivan, pos. gost. Gorica
Boštjančič Andrej, pos. Brestje 39 pri Kojskem	Gruden Ivan, Nabrežina
Pintar Anton, pos. Brestje 44 pri Kojskem	Županstvo Tolmin'
Krašček Anton, pos. Hum 16 . . .	Valentinčič Štefan, kurat Gabrije pri Šmarjah
Kumar Jožef, . . . 7 . . .	Koruzza Josip, pos. Gabrje pri Šmarjah
Mavrič Jožef, . . . 18 . . .	Tomažič Andrej, pos. Morsko pri Kanalu
Lenardič Josip, . Njivica 29 . . .	Ipavic Franc, pos. Gor. Vas 26 pri Kanalu
Bole Štefan, . Snežatno 39 pri .	Križnič Anton, . . . 42 . . .
Četrnič Miha, . . . 40 . . .	Bavdaž Josip, . . . 1 . . .
Pušpan Luka, . Kojsko 189	Stanič Miha, . Kanal 6
Vendermin Valentin, pos. Kojsko 108	Križnič Alojz, . . .
Šuc Alojzij, opravnik Dobrovo	Kofol Valentin, pos. .
Rejec Jakob, župnik Čepovan	Makarovič Martin, pos. Ajba 2
Podgornik Martin, organist Čepovan	Paravan Ivan, . Bodrež 19
Mlekuž Anton, učitelj . . .	Markič Martin, . Deskle 6
Hrast Anton, Livek 13	Stergar France, nadučit. . .
Šekli Ivan, . -Golobi 25	Čargo Andrej, Ročinj 19
Žnidarčič Andrej, Gradišče 53	Mašera Josip, vikar Št. Maver
Sirk Andrej, Višnjevok	Metlika Ivan, pos., trg. Klanc v Istri
Sirk Miha, . . .	Davčna občina Jesenica pri Cerknem
Sirk Ivan, . . .	Jeram Andrej, podž., pos. Vrh-Cerkno 110
Mišigoj Anton, . . .	Tauš Jakob, trg. Cerkno
Erzetič Fran, . . .	Černota Martin, pos. Log
Erzetič Josip, . . .	Gerželj Janko, učitelj Log
Mavrič Franc, . . .	Saksida Ivan, Dornberg 318
Marinič Anton, . . .	Stanič Josip, Gor. Polje 71
Drnovšček Andrej, Višnjevok	Marušič Lucija, Solkan
Erzetič Ivan, . . .	Němec Bohumil, vikar Gabrovica pri Komnu
Zorzut Josip, . . .	Lavrenčič Štefan, Doberdob 14
Kristančič Miha, . . .	Gabršček Oskar, velep., drž. posl.,
Florjančič Anton, . . .	župan v Tolminu
Obljubek Miha, . . .	(Dalje pride).
Podberšček Anton, . . .	

